SVOBODA **СВОБОДА**

UKRAINIAN DAILY — **УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК**

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVII. No. 17. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, JANUARY 27, 1990 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, СУБОТА, 27-го СІЧНЯ 1990 Ч. 17. РІК XCVII

1990 — РІК ДОПОМОГИ УКРАЇНІ

Ми є свідками великої безкровної революції в Східній Европі відлуння якої ми бачимо і на Україні. Звичайно, шлях до відродження після страхіть останніх сімдесяти років, тяжкий, повний перешкод, а то й недовір'я народу в свої власні сили. Все це наслідки долі народу-страдальника якого не тільки винищували фізично, але й в душу запустили черв'яка щоб відібрати від нього почуття національної ідентичности і самопошани.

Спустошення яке нанесено українському народові застрашуюче, одначе політика М. Ґорбачова відкрила можливості оновлення також для українського народу. В цей критичний час знайшлись героїчні постаті, які свідомі своєї відповідальности, почали лупати скалу обскурантизму, вислужництва і національного нігілізму. Під гаслом єдности вони об'єднали великі прошарки населення України. Це гасло дійшло і до нас за океан щоб об'єднати нас на святе діло — допомогти нашим рідним в цей історичний і критичний час. Час який рідко приходить поневоленим народам — чи використаємо ми його?

Відповідно до потреби хвилини, постав в ЗСА Народний Фронт Допомоги Україні, який складається з двох окремих фондів, поскільки їхні завдання та джерела приходів інші. Перший це фонд Руху (Rukh Fund), а другий заінкорпорований п. н. „The Children of Chornobyl Relief Fund". Фонд Руху ставить собі за завдання подати всесторонню допомогу Рухові, як центральній громадській організації України. Допомога сперта виключно на пожертви української громади.

Фонд допомоги дітям Чорнобиля (CCRF), користуючись допомогою громади, робить рівночасно заходи одержати допомогу американських корпорацій, особливо у формі вітамін, медикаментів та лікарських препаратів. В цьому відношенні осягнули ми вже значні успіхи. Про цю діяльність напишемо іншим разом.

Сьогодні звертаємось до вас — поможіть Україні ТЕПЕР, СЬОГОДНІ! Жертвуймо щедро, щоб колись кожний з нас міг з чистим сумлінням сказати, що він зробив для України все що було в його силах. Рівночасно закликаємо творити в усіх більших осередках товариства прихильників Народного Руху, які будуть з нами співпрацювати. Також в кожній кредитівці повинні бути відкриті два конта.

1. „Rukh Fund" і 2. „The Children of Chornobyl Relief Fund", які повинні бути складовою частиною Народного Фонду Допомоги Україні.

За фонд відповідає Управа в такому складі: Тарас Гунчак, голова, Зенон Матківський перший заступник, Роман Воронка другий заступник, Володимир Воловодюк третій заступник, Іван Олексин зв'язки з громадою, Осип Зінкевич організаційний референт, Ірина Чабан — преса, Марта Лиско — секретар, Олександер Благітка — касир.

Рада Директорів: Маріян Коць, Ахіль Хрептовський, Богдан Кекіш, Богдан Витвицький, Мирон Смородський, Віктор Рудь, Андрій Филипович, Адріяна Хома, Божена Ольшанівська, Мирон Гнатейко, Лідія Черник, Ярослав Пастушенко, Надія МекКоннел, Ігор Вислоцький, Уляна Мазуркевич, Рома Дигдало, Зенон Матківський, Роман Воронка, Тарас Гунчак.

Контрольна комісія: Марія Савчак, Степан Ворох, Ярослав Падох, Василь Сосяк, Маріяна Могилин, Ольга Кузьмович.

Фінансову комісію очолила Уляна Дячук.

Фонд Допомоги Дітям Чорнобиля вже зареєстрований в податковому уряді, а Фонд Руху є в процесі звільнення від податків ретроактивно.

Комісія зв'язків: Надя Матківська, Оксана Третяк, Ірена Лабенська, Ігор Лабенський, Евген Іванців.

З КАНАДИ ПЕРЕДАНО ДОПОМОГУ НА УКРАЇНУ

Торонто. — На початку січня 1990 року Канадське Товариство Прихильників Народного Руху України за Перебудову успішно провело свою першу акцію допомоги Україні. На прохання Товариства Української Мови ім. Тараса Шевченка в Україні, яке Канадське Товариство Прихильників отримало через провід руху в Києві, переслано літаком 10 копіювальних машин, разом із потрібним чорнилом та запасними валками.

Одночасно переслано тим самим літаком лінії „Фінейр" 100,000 одноразових шприців, які провід руху в Києві передасть найбільш потребуючим медичним установам в Україні. Копіювальні машини і шприци доставлено літаком до Москви, звідки їх відтранспортовано до Києва вантажним автом.

Кошти купівлі цих машин і шприців виносять біля 35,000 дол., а пересилка літаком — майже 4,000 дол.

У четвер, 18-го січня, до Канадського Товариства Прихильників Руху надійшла телеграма з Києва такого змісту: „Отримали. Сердечно вдячні. З Новим Роком здоров'я, щастя". Телеграму підписали Михайло Горинь і Володимир Яворівський.

В Метрополітальній опері виступить перша українська співачка

Ню Йорк (Т.Т.Ю.). — В історії славної Метрополітальної опери співали в ній і деякі українські співаки-протагоністи: крім Павла Плішки, Юрій Мазурок (баритон) з Большого театру в Москві чи Анатолій Солов'яненко з Київської опери, а нещодавно і Вячеслав Полозов (тенори) з Мінської опери та в менших ролях Андрій Добрянський.

А оце вперше, єдиний раз виступить у Метрополітальній опері в дуже вимогливій співочо-акторській ролі циганки Азучени в опері Верді „Трубадур", українська жінка, молоде меццо-сопрано, Людмила Шемчук, у четвер 15-го лютого ц.р., о год. 8-ій вечора.

Вона перша представниця меццо-сопранових партій з Большого. Познайомилась з П. Плішкою, співаючи в Ля Скалі в Міляно. Л. Шевчук співає у репрезентативних театрах світу з такими співаками, як Лючіяно Паваротті (Віденська опера), Мірелля Френі й інші.

Квитки вступу в передпродажі в касі Метрополітальної опери.

„Вісті з України" пригадали М. Сокіл і А. Рудницького

Джерзі Ситі, Н.Дж. — Англомовне видання „Вістей з України" за грудень 1989 року подало статтю Ігоря Щербака п.н. „Імена, які треба пригадати", в якій автор уважає, що „новий вітер" перебудови повинен відновити імена осіб, що зробили вклад в українську культуру, як саме співачки Марії Сокіл та її чоловіка, композитора і дириґента Антона Рудницького. І. Щербак завважує, що вони обоє дали важливий вклад в історію української музики, коротко подає їхню долю, зазначуючи велику популярність співачки М. Сокіл в оперних театрах України та інформуючи про виїзд подружжя Рудницьких до ЗСА ще перед початком Другої світової війни і їхню акцію допомоги своїй батьківщині, яку вони дали 22-ма концертами.

Автор статті інформує також читачів, що брат М. Сокіл, який тепер живе в Кривому Розі, свого часу передав деякі музичні твори А. Рудницького на руки Миколи Колесси до Об'єднання Композиторів Західньої України, але в тому часі із-за „певних причин" композитори України про них не довідалися. Тому І. Щербак уважає, що тепер прийшов час познайомити з музикою А. Рудницького (головні твори якого він подає) українську публіку в Україні, як також з успіхами його дружини, співачки Марії Сокіл, що живе досі в ЗСА і їхнього сина піяніста Романа, що був на Україні у 1966 році, коли брав участь у відомому конкурсі ім. Чайковського в Москві. Він як пише І. Щербак, роз'їжджає з концертами по цілому світі, але ще ніколи не мав запрошення в Україну.

„Складайте дари для дітей в Україні"

Джерзі Ситі, Н. Дж. (О. К.). — Вслід за новинкою, що появилася на сторінках „Свободи" з 25-го січня про те, що з Нюарку відлетить 10-го лютого замовлений літак з ліками, вітамінами, харчами, одягом та іграшками, призначеними для дітей, що живуть в околицях Чорнобиля, редакцію відвідали о. Богдан Лукій, ЧНІ, парох церкви св. Івана Хрестителя в Нюарку, Надія Матківська і проф. Роман Воронка, щоб ще раз підкреслити важливість негайних датків з ліків, харчів, одягу ношеного і нового та іграшок, які можна б було переслати окремим літаком в Україну із призначенням для українських дітей.

В редакції „Свобода" (зліва): д-р Р. Воронка, Н. Матківська і о. Б. Лукій.

Вони розповіли, що перша посилка, яку перевіз із собою народний депутат з Києва Володимир Яворівський та роздав серед дітей, які живуть в околицях Чорнобиля мала поряд з ліками, вітамінами та харчами, також малу кількість одягу та іграшок. Саме цей одяг та іграшки викликали велику радість серед дітей і тому рішено тепер, коли підготовляється новий транспорт на 10-го лютого, звернутися із закликом до української громади ЗСА і Канади, щоби негайно присилали дитячий одяг та іграшки до своїх парафій: православних, католицьких і евангельсько-баптистських або безпосередньо до парафії церкви св. Івана Хрестителя в Нюарку 719 Sandford Ave., Newark, N.J. 07106.

Важливим є, як вияснили гості, щоб усі посилки були в Нюарку до 4-го лютого тому, щоб був час їх відповідно поділити, опакувати та перевезти на летовище в Нюарку, звідки вилітатиме літак до Києва та Львова.

Транспорт літака підготовляють члени Фонду Допомоги Дітям Чорнобиля із ЗСА і Фонду Допомоги Рухові з Канади, а ліки та харчі зібрано через добродійні фундації, фармацевтичні фірми або закуплені за щедрі датки, які зложили добрі люди.

Н. Матківська розповідає нам, що теперішня акція, яку треба було підготовляти нашвидкоруч, дістала одобрення так Митрополита УАПЦеркви Мстислава, як і Митрополичої канцелярії УКЦ Митрополита Стефана Сулика і Українського Евангельсько-Баптистського Об'єднання так, що українська громада може складати одежу та іграшки у кожній парафії, або висилати до парафії церкви св. Івана Хрестителя в Нюарку. Парох церкви о. Богдан Лукій, який включається у кожну громадську акцію і завжди є серед громади і тим разом погодився створити центр збірки і тому прийшов саме із членами ФДДЧ до редакції, щоб підтвердити свою співучасть у тому ділі.

З уваги на короткий час, який залишився до підготови транспорту доражується усім, які бажають пересилати одяг, іграшки чи інше,

(Закінчення на стор. 4)

СВЯТОЧНА АКАДЕМІЯ

Йонкерс, Н.Й. — Український Конгресовий Комітет Америки, Відділ Йонкерсу і околиці, влаштовує Академію з нагоди 71-ліття соборности і 72-ліття незалежности України, яка відбудеться в неділю, 28-го січня, о 3-ій год. по полудні в залі Дому Спілки Української Молоді, 301 Палісейд аве. Із святочною промовою виступить пор. Лев Футала. В мистецькій програмі: оперний співак Стефан Шкафаровський, ансамбль бандуристів „Гомін", виступ учнів Школи Українознавства, збірка декламації юнацтва Осередку СУМ в Йонкерсі. Перед Академією о 10-ій год. ранку відбудеться Служба Божа і Панахида в українській католицькій церкві св. Михаїла.

„ІЗВЄСТІЯ" ІНФОРМУЄ ПРО ПЕРЕГОВОРИ У СПРАВІ ЦЕРКОВ В СССР

Москва. — Газета „Ізвєстія", орган Верховної Ради СССР, інформує у числі з 18-го січня про переговори ватиканської делеґації під керівництвом Кардинала Йоганнеса Віллєбрандса і його заступника Архиєпископа Едварда Кесседі з ієрархією Російської Православної Церкви. Як відомо, до участи в розмовах, особливо тих частин, які відносились до Української Католицької Церкви, „так званої уніятської", як пише „Ізвєстія", були запрошені також українські Єпископи — Філемон Курчаба, Софрон Дмитерко, Павло Василик, Іван Маргітич та Юліян Вороновський, три священики УКЦ і Іван Гель.

Зустріч відбувалася від 12-го до 17-го січня в патріяршій резиденції у монастирі св. Данила. Після закінчення нарад відбулася в Москві пресова конференція, присвячена цій проблемі з участю закордонних і місцевих кореспондентів, на якій виступив з поясненням Митрополит Крутський і Коломенський Ювеналій. Він повідомив журналістів, що під час зустрічі, яка за його словами проходила в „дусі братньої любови і довір'я", присутні докладно обговорили стан православних і католицьких (уніятських) Церков східнього обряду в Західній Україні, а також перспективи нормалізації їх взаємовідношень та співпраці. Затурбовані ситуацією в західніх областях України, організатори зустрічі запросили до Москви представників УКЦеркви східнього обряду і православних. Відбулись також окремі зустрічі між речниками Римо-Католицької Церкви і „уніятами", — пише далі газета „Ізвєстія", а також московського Патріярхату і вірних Православної Церкви в Західній Україні.

Члени делеґацій прийшли до висновку, що обидві Церкви, в рамках правової державної системи, мають право плекати свою віру. „Це відноситься до католиків східнього обряду в Західній Україні, які можуть творити своє власне церковне керівництво, в рамках Римо-Католицької Церкви, а також православних, які входять в склад українського екзархату", — пише газета.

Під час переговорів був випрацюваний відповідний документ, який віддзеркалює хід переговорів і досягнуті погодження. Цей документ, після студій і затвердження обидвома сторонами, буде опублікований в пресі.

Присутні на нарадах висловили турботу ситуацією боротьби на релігійному тлі в Західній Україні, у якій, нібито, беруть участь непричетні до церков особи — каже кореспондент „Ізвєстій" Г. Чародєєв. Інформація закінчується однак оптимістичною ноткою про чергові зустрічі в майбутньому між представниками Апостольської Столиці і РПЦеркви.

Шукають допомоги в Константинополі

Москва. — Газета „Ізвєстія", орган Верховної Влади СССР, надрукувала повідомлення совєтського пресового агентства ТАСС про те, що на протязі кількох днів в Москві гостював представник Константинопольської Православної Церкви Митрополит Мирський Хризостом. Різдво Христове він провів у Тбілісі, Грузія. Там він побував на запрошення Патріярха усієї Грузії Ілли II.

Будучи в Москві, Митрополит Хризостом, зустрічався з представниками Російської Православної Церкви, членами Синоду, Митрополитом крутським і коломенським Ювіналієм та представником у справі віроісповідань при московському патріярхаті Архиєпископом смоленським Кірілом.

Напередодні від'їзду з Москви Митрополит Хризостом зустрівся з групою цивільних і церковних журналістів і поділився з ними своїми враженнями з відвідин. Були порушені також справи релігійного життя в Західній Україні, — пише газета. У зв'язку з цим згаданий Митрополит сказав, що Константинопільська Церква зараховує ці події до внутрішніх справ Російської Православної Церкви і рішення в цій справі повинно наступити шляхом мирного діялогу.

Гостеві поставили питання, пов'язане з недавньою постановою Синоду Російської Православної Церкви позбавлення єпископського права для єпископа Іоанна (Боднарчука), який „вступив на шлях церковного розбиття, через створення і очолення ним так званої Української Автокефальної Православної Церкви і проголошення себе її первоієрархом". Газета далі пише, що Боднарчук переконує усіх, що благословення на свою діяльність він отримав від Блаженнішого Патріярха Константинопільського Дімітріоса І. Відповідаючи на питання, Митрополит Хризостом заявив, що не було жодного патріяршого благословення і що Константинопільська Церква поділяє в цьому питанні позицію „своєї сестри Російської Православної Церкви", — закінчує свою інформацію „Ізвєстія".

Немає навіть сумніву, що цією справою займуться відповідальні церковні чинники Української Автокефальної Православної і Української Католицької Церков, щоб встановити справжні інтенції приїзду і виступу високого Константинопільського Владики.

ПРЕЗИДЕНТ ДЖ. БУШ ЗДОБУВ ЧЕРГОВУ ПЕРЕМОГУ В КОНҐРЕСІ

Вашінгтон. — Президент Джордж Буш і його Адміністрація в цілості, здобули чергову перемогу в Конґресі під час голосування в Сенаті над законопроєктом про депортацію китайських студентів, які не мають постійного побуту в ЗСА, але залишилися в цій країні після бурхливих подій в Пекіні, кривавого здушення студентського руху за демократизацію та поширення громадських прав в Китайській Народній Республіці, які свого часу знайшли широкий розголос і засуд у вільному світі.

Президент Дж. Буш, не погоджуючись із законопроєктом, який, очевидно, мав багато прихильників в обидвох палатах Конґресу, наклав вето на законопроєкт, але прихильники законопроєкту відгрожувались, що знайдуть більшість голосів в Сенаті і уневажнять президентське вето.

Голосування в Сенаті відбулося над цією справою у четвер, 25-го січня, з позитивним вислідом для Адміністрації, не зважаючи на те, що 62 сенатори, включаючи також вісім республіканців, голосували за уневажненням вета, але голосуючі не становили двох-третіх потрібних голосів і тому дійшло до ще одної перемоги республіканської Адміністрації у Конґресі з демократичною більшістю в Сенаті і Палаті Репрезентантів. Очевидно, у Палаті Репрезентантів голосування раніше випало не в користь Адміністрації — 390 на 25, але щоб уневажнити вето Президента потрібно „перемоги" в обидвох палатах.

Аналітики й політичні спостерігачі кажуть, що Дж. Буш, республіканець, досі прекрасно дає собі раду в демократичному Конґресі, доказом чого є факт, що ані одного вета Президента не вдалось демократам уневажнити. Правда, і сам Президент і державний секретар Джеймс Бейкер, „тяжко" працювали над тим, щоб переконати сенаторів (37 голосували за втримання вета), що політика Адміністрації відносно КНР є реалістичною і під теперішню пору не можна приймати драстичних законів, які можуть викликати гостру реакцію китайського народу, дисидентського руху в Китаї і тих студентів-китайців, які продовжують домагатися демократизації системи і гуманного поступування комуністичного режиму проти своїх громадян.

Голосування в Сенаті заощадило Дж. Бушові чимало клопотів, які наступили б, якщо б його вето було уневажнене. Клопоти Адміністрації на тому не закінчаться і Буш потребуватиме багато допомоги й співпраці Конґресу, але збереження престижу Президента в очах власного населення і закордону є преважливою справою для його дальшої успішної політичної діяльности, — кажуть спостерігачі.

Наджібулла виступив з мирним пляном

Кабуль, Афганістан. — Голова кабульського режиму Наджібулла заявив, що Совєтський Союз надавав Афганістанові широку військову і економічну допомогу після повного виведення своїх військ з країни майже рік тому.

Виступаючи на пресовій конференції, Наджібулла повторив своє твердження про те, що він готовий зрезиґнувати, якщо закінчиться 11-літня війна з муджагедінами, підтримувана З'єднаними Стейтами.

Війна і дев'ятилітня окупація забрала коло півтора мільйона осіб, а понад 5 мільйонів афганців — третина довоєнного населення країни — втекли в Пакістан і Іран.

Мирний плян Наджібулли містить такі пункти:

- Оголошення шестимісячного припинення вогню.
- Скликання національної мирної конференції з участю уряду, груп опору і невтральних лідерів.
- Складення проєкту нової коституції.
- Проведення виборів під міжнародним контролем.
- Формування коаліційного уряду.

„Якщо опозиція продовжить опір, наша відповідь буде ще більш рішучою і безпощадною, ніж будь-коли", — сказав Наджібулла.

В даний час урядові війська утримують великі міста Афганістану, в той час, як значна частина сільської місцевости перебуває під контролем муджагедінів.

Наджібулла закликав муджагедінів припинити братовбивчу війну, приступити до мирних переговорів і створення ісламської держави.

Лідери муджагедінів, які базуються в сусідньому Пакістані, відмовилися провадити будь-які переговори з очолюваною Наджібуллою Народно-демократичною партією Афганістану, яка прийшла до влади у 1978 році в результаті військового перевороту, здійсненого з допомогою совєтського війська.

Наджібулла відкинув твердження про те, що його партія і служба безпеки, відома під назвою „Гад", винні в смерті і переслідуванні тисяч противників режиму, і назвав ці твердження приводом для відмови від переговорів і продовження кровопролитної війни.

В АМЕРИЦІ

НА ПРЕСОВІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ в Білому Домі, 24-го січня, президент Джордж Буш зустрівся з кореспондентами газет, радіо і телевізій. Головною темою зустрічі було питання закону, прийнятого в листопаді минулого року, про заборону депортації 40,000 китайських студентів після закінчення їх навчання в ЗСА. Президент наклав вето на цей закон, але в середу Палата репрезентантів розглядала питання відміни вето. В четвер аналогічні голосування відбулися в Сенаті. Президенту потрібна підтримка хоча б 34-ох із 100 сенаторів, щоб закон не був прийнятий. Дж. Буш мотивував свої слова тим, що прийняття закону приведе до зростання жорстокости китайського керівництва та до нових репресій. За словами президента вся ця справа має процедурний характер та жодний китайський студент ще не був насильно депортований із ЗСА. Відповідаючи на питання про його відношення до подій в Азербайджані, Дж. Буш відповід, що він впевнений у спроможності М. Ґорбачова нормалізувати ситуацію. Президент заторкнув питання створення спеціяльного міністерства по охороні оточення та питання переорієнтації стратегії Пентагону, який повинен перенести свою увагу з вузькоевропейських проблем на забезпечення загальної безпеки і американських національних інтересів у цілому світі.

У СВІТІ

СПЕЦІЯЛЬНІ ВІДДІЛИ поліції для утихомирення порушення громадського порядку у Престіні, столиці провінції Косово в Югославії, мусіли вжити пушки плакучого газу та водомети, щоби розігнати юрбу з 40,000 етнічних албанців, які домагалися знесення виїмкового стану у цій провінції. Ці засоби поліція вжила щойно після того, як демонстранти не реагували на кількакратні прохання поліції закінчити цю демонстрацію. Згідно з твердженнями очевидців, жодних жертв не було, але поліція заарештувала коло 10 демонстрантів поки юрба розійшлася. Демонстранти в більшості студенти та робітники будівельники вимагали, щоби влада припинила політичні суди, поліційну брутальність та затримання політичних в'язнів. Одначе найбільший наголос демонстрантів був на вимозі припинення „анти-албанських дискримінацій" сербською владою в цій провінції.

ЧЕХО-СЛОВАЦЬКИЙ МІНІСТЕР закордонних справ пообіцяв, що його країна негайно припинить свою дуже прибуткову всесвітню торгівлю зброї. У своєму інтерв'ю 52-літній міністер Їрі Дінстбір, колишній журналіст і дисидент, говорив також про те, що його переговори про виведення совєтських військ з території Чехо-Словаччини чимраз більше комплікуються з уваги на заабсорбування Москви справами заворушень в Азербайджані. В загальному новий міністер закордонних справ Чехо-Словаччини заявив, що „попередні теорії про те, що нічого в тій чи іншій справі не можна зробити є тільки, ще одною вимівкою", бо, на його думку, все є можливе до здійснення, коли цього захоче народ".

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200
Бюро УНС у Вашінгтоні (202) 347-UNAW (202) 347-8631 (факс)
Subscription 1 year — $40.00 6 months — $22.00 3 months — $12.00
UNA members 1 year — $15.00 Change of address — $1.00 Make check or money order payable to: Svoboda
Postmaster: Send address changes to:
Svoboda, 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036
Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.
[illegible] Jersey City, N.J. 07303

Салют Крутам

Бій під Крутами 29-го січня 1918 року — це одна з найсумніших подій новітньої історії України. Правда — ця подія осяяна геройством тодішньої української молоді Києва, але водночас вона стала найбільш яскравим доказом, що первісний ентузіязм після упадку царату й постання Української Центральної Ради — був тільки солом'яним вогнем. Коли у жовтні 1917 року московські большевики перевели державний переворот і скинули демократичний Тимчасовий уряд, що настав був після упадку царату, вони, большевики, розпочали „собіраніє русских зємєль". Це офіційно по нинішній день називається „вітчизняною війною" — насправді це був клясичний аґресивний похід збройної сили большевиків на завоювання території Української Народної Республіки. З півночі рушила армія Міхаїла Муравйова, колишнього царського підполковника жандармерії, який перейшов на сторону большевиків і зробив цим військову кар'єру. На зупинення походу цього большевицького війська вислано з Києва наспіх складену формацію, на яку склалися: 1) сотня Юнацької школи ім. гетьмана Б. Хмельницького, 1 сотня Студентського Куреня Стрільців і 2 чоти Гайдамаків, разом 600 бійців. Вони мали до розпорядження імпровізований броневий поїзд з однією гарматою. Кожна з названих військових частин перейшла була тільки короткий вишкіл, всі вони були слабо узброєні й уперше мали перевести воєнну фронтову операцію під Крутами, залізничною станцією на шляху Бахмач-Київ. Тих 600 юнаків мали зупинити 4,000 — недобре озброєне військо Муравйова. Чотири тисячі — невисоке число у порівнянні з трьома мільйонами ніби зукраїнізованих вояків Південно-західнього фронту, які вислали були своїх делеґатів на три військові З'їзди до Києва. Але з аґресивним наступом московських большевиків — не було нікого більше як тільки ті вищеназвані частини молодиків. очевидно, бій скінчився трагічно. Коли весною 1918 року, вже після підписання Берестейського мирового договору, вернулася до Києва влада УНР з допомогою від німецької армії, відбувся урочистий похорон жертв під Крутами. Привезено до Києва тільки 27 домовин. Голова Української Центральної Ради і перший президент УНР Михайло Грушевський у своїй промові над могилами у Києві прославляв героїв з-під Крут, як „українських термопільців" — вони заступили большевицькому ворогові шлях до Києва так само, як славетні 300 спартанців, які заступили були шлях персам і всі згинули у Термопільському просмику 480 року до Христа.

Бій під Крутами має поважну літературу, в якій подано авторитетно різні подробиці цієї події — з різними її аспектами. З сутовійськового погляду — це була згори безнадійна операція. Розумів це командант новозформованого куреня Січових Стрільців Євген Коновалець і він противився висиланню цієї формації на певну смерть. Переміг арґумент політичної натури: треба було обов'язково хоч на кілька днів припинити марш большевицького війська з уваги на мирові переговори у Бересті. Скільки докладно згинуло бійців під Крутами — не відомо, бо під час відвороту оцілілих дехто попався в полон, дехто врятувався, переховуваний селянами. Врятувався командант українського війська під Крутами, сотник Аверкій Гончаренко, який згодом помер на еміґрації в Америці. Найбільш авторитетним твором про бій під Крутами є книжка останнього крутянця, Левка Лукасевича „Роздуми на схилку життя" (Українське Православне В-во Софії, Ню Йорк 1982, стор. 342). Автор — на еміґрації у Варшаві видатний економіст-статистик, помер у чеській Празі 2-го червня 1982 року. За свої дописи до „Вістей Комбатанта", які появляються дотепер (Торонто) під криптонімом „Крутянець" — Левко Лукасевич був арештований (доніс український „приятель"). Звільнили його тільки з уваги на пізній вік.

Бій під Крутами був боєм українських патріотичних молодих людей. Тому між двома світовими війнами роковини бою під Крутами святковано щорічно у Львові, як свято молоді. Якийсь час і тут, в Америці, ту традицію перйняли були студентські гуртки в американських високих школах. Тепер замовкли ті гуртки і завмерла гарна традиція вшановування українською студентською молоддю українських студентів, які боролися і майже всі полягли під Крутами. Стидно, що тоді не було іншого війська на службі рідної держави і стидно, що тепер нема вже щорічних святкувань у честь молодих вояків під Крутами.

Володимир Барагура

НЕ БОКУЙМО ВІД УКРАЇНСЬКОЇ КНИЖКИ!

У час відродження самобутности й національної свідомости українського народу на всю ширину стала перед нами проблема вивчання, засвоєння та плекання занедбаної української літературної мови так у батьківщині, як і поза її межами.

Зараз після прибуття до країн вільного світу, зокрема ЗСА й Канади, горстка діячів української культури в ділянках художньої літератури і навчання піднесла вагу плекання рідної мови. Вистачить переглянути річники „Свободи" від 1950 років, щоб переконатися скільки на її шпальтах появилося статтей, есеїв, закликів, гасел, темою яких була турбота за українську мову, що загибала через утиск окупантів на рідних землях і через процес асиміляції та денаціоналізації на поселеннях у морі інакшомовного довкілля.

Розгорнулася теж доволі плідна книжкова продукція, появилися численні літературні журнали для дорослих, дітей і молоді. Одначе ці зусилля натрапили на мур байдужости нашого загалу.

Останній, тобто 1989 рік проголошено Роком Української Мови, але знову крім голослівних закликів цей Рік не дав ніяких конкретних позитивних наслідків, як це показало безкровне загальногромадське віче, скликане в Ню Йорку з представником СКВУ.

Причиною цього є нехіть, відраза всіх прошарків українського громадянства до лектури української книжки. Загал вдоволяється вживанням повсякденнного розговору, який принизливо часто називають „кухонною мовою".

Щоб володіти літературною мовою треба її вивчати, плекати, викохувати, дорожити нею. Єдиним засобом досягти рівня мови є вивчати її читанням літературно-мистецьких творів — поезії, романів, повістей, новель, оповідань. Допоміжним засобом вивчання мови є користування словниками. Один із передових українських поетів 30-их років Богдан Ігор Антонич, який зріс у польському довкіллі й володів тільки лемківською говіркою, впродовж двох років наполегливої праці за допомогою словників не тільки досконало оволодів українською літературною мовою, але двигнув її в своїх писаннях на вершини поетичного вислову.

Микола Понеділок, гуморист і новеліст, виписував із словників окремі слова, синоніми та вислови й тим збагатив свою літературну мову.

Американці зубрять мову, щоб збагатити свій засіб слів (word power) при допомозі спеціяльних словників, звукозаписних стрічок, мовних лябораторій. Знання мови не приходить без труду.

Мову треба вивчати так, як вивчається інші знання — математику, фізику, хемію тощо. На жаль, українське суспільство опанувала нехіть, відраза читати, не згадуючи вже купувати, українські книжки. Ця байдужість і аверсія до друкованого мистецького слова дає фатальні наслідки — автори знеохочуються писати твори, видавці вагаються продукувати книжки, бо кошти продукції високі, а видані книжки припадають пилюкою на полицях книгарень, чи плісніють у підвалах книгосховищ.

Через те нидіє книжкова продукція, написані твори залишаються в рукописах. Книжка має подвійну природу — вона є витвором духа, інтелекту й почувань людей пера, але одночасно вона має свою матеріяльну, фінансово-економічну природу.

Незабаром прийде час, що з останніми ентузіястами літературно-мистецької творчости на поселеннях перестане діяти одна з найважливіших ділянок культурно-мистецького життя нації — літературна творчість, а її загибель буде однозначною з занепадом української літературної мови та будованих на ній культурних вартостей націй.

Вже тепер можна спостерігати зменшення появи вартісних писань, які виходять низькими тиражами й вимагають довгого часу на розповсюдження, хоч видавці калькулюють приступні ціни, щоб принаймні покрити кошти накладу та адміністраційно-поштові витрати. Вартісну книжку можна придбати за ціну 10-15 дол., , що в порівнянні видатками, на інколи сумнівної вартости розваги є мінімальна.

Доки в нашому громадянстві не знайдуться звеличники й споживачі друкованого мистецького слова, доти марні будуть сподівання й безплідні зусилля піднести з занепаду українську літературну мову в слові й письмі ширших мас суспільства. Та й не матимемо морального права горлати проти мововбивства, коли самі допускаємося мово-самовбивства. Доривочні акції рятування рідної мови в формі закликів, віч, конференцій не принесуть розв'язки цієї преважливої проблеми національного життя.

Ми очунялися 60 років запізно і все тупцюємо на місці та граємося доривочними спалахами-гаслами, закликами, скликуванням масових віч, на які приходить жмінка людей похилого віку. Замість конкретної позитивної акції обмежуємося до демонстрацій, протестів.

То ж не біймося купити книжку, від цього не зубожіємо матеріяльно, а збагатимося духово, інтелектуально, чуттєво. Не бокуймо від книжки, не відчуваймо неохоти до друкованого мистецького слова, бо в ньому заворожена душа народу, багатство й краса нашої літературної мови, на якій виросла наша національна культура.

Невже наше покоління мало б бути гробокопами найвартіснішого самоцвіту української духовости — рідної мови.

Прислухаймося до слів поета Максима Рильського:

Як парость виноградної
лози
Плекайте мову.
Пильно й ненастанно
Політь бур'ян. Чистіша
від сльози
Вона хай буде...

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про післяріздвяні настрої

Коли вже посвятять воду у церкві св. Юра в Ню Йорку та промине Щедрий Вечір, який у мене відзначається тишею у телефоні, таки вже не лишається ніякої оправданої причини ще далі затримувати силоміць різдвяний настрій у хаті.

З важким серцем приношу із пивниці порожні коробки на різдвяні прикраси і ще раз вкладаю до апарату стрічку із колядками. При їхніх звуках ідуть на однорічний відпочинок усі ангели, що прикрашують коминок, золоті шнури із поруччя сходів, зелені вінки із дверей хати, веселі різнокольорові кулі, що своїми пузатими обличчями визирають цікаво із мисок та кошиків.

Вкінці приходить на чергу ялинка. Коли, звичайно, її прибирання відбувається перед святами у гарячковому поспіху, кухонних приготуваннях і жвавій симпатичній, але складній допомозі наймолодших з родини — тепер доводиться її „розбирати" у самоті та у якійсь невиясненій повазі. Кладу одну за одною її прикраси і, здається, немов із кожною пов'язаний якийсь спомин, якийсь момент із попередніх свят, що не знати чому залишився у пам'яті. Ось ручно мальовані зозульки, що їх прислала хресна доня, жовніри із дерев'яних запинок на білля, куплені на пластовому ярмарку у „моїх" юначок, а там вже добре піднищений паяцик із шкаралупки яйця, що його колись давно подарувала мені юначка Наталка — сьогодні вже сама мати дорослих дітей. Таких прикрас уже тепер не роблять і, кладучи паяцика на заслужений відпочинок, мимоволі пригадуються і ті дуже давні вже спомини Різдва там у передвоєнному Львові, коли ялинка була повна ручно зроблених іграшок і світила справжніми восковими свічками, що разом із запашною ялицею творили так недвідлучний специфічний запах Різдва.

Може це і дивне, але для мене часто саме із запахом виступають різко картини пережитого, тож і при цьому настальгічному занятті ще раз засвічую дві воскові свічі, що стоять на столі, щоб „втягнути" у ніздря востаннє цього року настрій Різдва.

Всезнаючі американські журналісти називають цей настрій, який огортає не лише мене, а сотні-тисяч осіб, лише в різний час і в різних обставинах „winter blues" і подають на сторінках американської преси десятки порад, як його позбутися і як без сантименту перейти від святкових днів у зимові будні.

Але чи справді це так погано бути трішки сантиментальним і зі сумом складати всі прикраси та настрої у безпечний схов ок?

В одній американській статті вичитала я, що найкращий лік на посвяточний настрій зразу кинутися у вир закупів на наступне Різдво, ще тепер, коли у всіх крамницях великі випродажі. Але мені якось не підходить така комерційна розв'язка.

Зате я стараюся пригадати всі ясні, гарні докази людської доброти, любови, тепла що, їх роздавали в святочний час повними пригорщами добрі люди, яких і тепер серед нас у цьому матеріялістичному світі не брак. Один із фрагментів особливо сильно виступає на плівці недавнього фільму Різдва, що пливе у моїй пам'яті. Це гурток молоденьких пластунок, які із кошичками повними різдвяного печива та куті ідуть колядувати до немічних старенький українських мешканців нюйоркського „давтавну" зі справжньою радістю і без бажання збирати датки на так типічну у нас тепер „листу коляди".

От і скажіть, дорогі читачі — чи можна, згадуючи цю картину і таке добре діло піддаватись сумному післяріздвяному настроєві?

О-КА

Іван Кедрин

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ У СТЕМФОРДІ

Людський ум не всилі збагнути цієї мудрости, з якою влаштована гармонія світу, як тільки одне в ньому недомагає — друге надолужує. Так діється у всіх народів і навіть у цій найменшій клітині суспільства, якою є родина. Українська еміграція в Америці (яка перейшла у поселення) не склала іспиту у ділянці політики. Громада розсварена, нема однієї авторитетної репрезентації, нема авторитетного лідерства, політику переплутано з політиканством, усе ще існують анахронічні політичні партії і так звані середовища, все ще існують партійно-політичні фікції. Зате цей недолік зрівноважений осягами у ділянці культури. В усіх її складових частинах, яким є наука, література, образотворче мистецтво, музика, спів і танок — скрізь були творчі зусилля і в деяких із них залишаться навіки неповторні цінноці. Зібрати їх, впорядкувати і зберегти — це саме завдання музеїв. Це така велика і почесна місія, що музейництво само стало одним із доказів культури народу.

Український Музей у Стемфорді, стейт Коннектикат, якесь маловідомий широкому загалові нашого суспільства, дармащо заслуговує на пошану й увагу. Навіть у гасловій Енциклопедії Українознавства згадано тільки Український Музей у Ню Йорку й Музей-Архів у Клівленді. А проте і своїм приміщенням, зверхнім виглядом і своїм вже дотеперішнім змістом він є поважною стійкою української культури в ЗСА.

Заснований у 1935 року єпископом (пізнішим Митрополитом) Константином Богачевським знайшов доброго опікуна й протектора в особі єпископа (теж згодом Митрополита) Йосифа Шмондюка. У травні 1964 року відвідав Музей проф. Ярослав Пастернак, видатний учений-археолог, передвоєнний директор Музею Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, автор численних творів українською, чеською і німецькою мовами з ділянки археології і музейництва. У Стемфорді стрінув професора Василя Ленцика, з яким був уже знайомий з Греко-Католицької Богословської Академії у Львові, директором Музею був д-р Михайло Драґан та історію мистецтва викладав д-р Володимир Залозецький. Проф. Пастернак поручив д-ра Василя Ленцика Владиці Шмондюкові, як видатного вченого й фахового музеолога від того часу по сьогоднішній день д-р В. Ленцик є директором музею у Стемфорді. Упорядкував знайдені і занедбані експонати, перевидав у 1970 році невідомий, загинулий Шематизм Лемківської Апостольської Адміністратури, який є цінним документом про етнічний стан Лемківщини, зорганізував акцію допомоги Музеєві та поширив засяг музейних збірок. Коли наші Музеї на поселенні звертали — особливо в першій стадії свого існування — головну увагу на збереження етнографічних пам'яток (ноша, вишивки, писанки) — у Стемфордському Музеї є особливо вартісний відділ старинних друків і видань та щораз багатша збірка творів образотворчого мистецтва — малярства і скульптури. Стемфордський Музей може похвалитися імпозантною колекцією видань Шевченкового „Кобзаря", почавши від першого видання з 1840 року. Сміливо можна сказати, що Шевченкіяна у Стемфордському Музеї куди багатша і краще впорядкована, як у занедбаному музеї біля Шевченкової могили на Канівській горі над Дніпром.

Коли епархіяльним єпископом став Владика Василь Лостен — він дарував Музеєві єпископську резиденцію — прегарний стилевий чотириповерховий будинок, схожий на середньовічний замок. Там багато простору і можна було розкласти експонати по окремих залях і поверхах. Владика Василь закупив у приватних власників для Музею цінні колекції картин і народної ноші. Проф. Ленцик з поважним трудом придбав для Музею всі проєкти пам'ятника Т. Шевченкові у Вашінґтоні, надіслані тодішньому Комітетові будови пам'ятника. Свого часу проф. Ленцик звернувся до всіх сучасних артистів-мистців з просьбою прислати до Музею по одному своєму творі. На жаль, — не всі відгукнулися, а деяких уже нема в живих і нема теж зразка їх творчости, який залишився би для грядучих відвідувачів і дослідників.

За урядування проф. Ленцика Музей видав інформаційний двомовний чотиристорінковий ілюстрований листок. Між іншим у ньому читаємо:

„Музейна Бібліотека має понад 20,000 томів різних видань і вже послужила вченим різних наших наукових інституцій, у тому числі й Гарвардського Українського Наукового Інституту. Бібліотека має особливо цінні збірки до історії Церкви. Бібліотека має повне видання творів Тараса Шевченка, що їх можна було добути, творів Івана Франка й інших клясиків..." Очевидно, не злегковажено й етнографії. Музей має ко-

(Закінчення на стор. 4)

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

ВИЯСНЕННЯ

Читачі „Свободи"! Передусім сердечно здоровлю вас з нагоди свят, які ми вже відбули: і Різдво, і Новий Рік, і Водохрища. Хай ведеться нам усім — українцям тутешнім і тамтешнім — ми всі того варті.

По Америці я вже побував у наших земляків в Австралії, де також створено Фонд НРУП для помочі дітям Чорнобиля, привіз ліків на 250,000 дол. Пишу ці рядки задля того, щоби спростувати дезінформацію, яка трапилася на сторінках „Комсомольской Правди". То прикра помилка. Справа виглядає так. Ліки, які я привіз з Америки — передані до районної лікарні Народич. Передані в присутності тисяч жителів району. Про це писала преса, показувала телевізія.

Та під час перевезення ліків з Києва до Народич — пакет вітамінів та пакет жувачки розпатрошили два супроводжуючі чиновники (один з райкому партії, другий — з Червоного Хреста). Збиток дрібничковий, можна було б і промовчати, але хотів, щоб народ довідався про ще одну грань „обличчя вождів". Для того й випустив інформацію на громадськість. Жаль, що всесоюзна газета трішки перекрутила факти. Та в народі це має прекрасний передвиборчий резонанс.

Обіймаю Вас усіх.

До зустрічі

Володимир Яворівський

Київ, Україна

Мирослав Прокоп

НА ПОРОЗІ НОВОГО ДЕСЯТИЛІТТЯ

IV

Перш усього, чисто з методологічного боку, не можна сприймати теперішнє національне оновлення в Україні, всі формації, які його творять, зокрема НРУП, статично, як завершене явище в програмовому і організаційному відношеннях. Рух, як останньо сказав Євген Сверстюк — це все живе, життєздатне і дійове. Рух, як це видно було на його засновуючому з'їзді, охоплює доволі широкі кола спільноти, це далеко незавершений суспільний і політичний процес, в якому визрівають національні ідеї і програми в залежності від ступеня національної свідомости, політичної активности та об'єктивних обставин. І політичні біографії людей, які беруть участь в Русі, є дуже різнорідні, але всіх тих людей об'єднує спільне розуміння національних інтересів України, що вони висловили у схваленій на з'їзді програмі Руху. В таких умовах зайво спорити про більше чи менше принципове ставлення тих формацій до питання державної самостійности України. Тут в них акценти розставлені доволі чітко. Зрештою чимало в цьому відношенні можна повчитися в балтійських народів, які поступово висувають і підвищують свої вимоги, але кінцева мета в них також ясна.

А втім, як відомо, Україна в багато гіршій систуації як народи Прибалтики. Україну, різні її області, не можна, на жаль, розглядати як гомогенну спільноту у фізичному і духовому відношеннях і то не тільки тому, що 25 відс. населення України творять неукраїнці, але також тому, що існують чималі різниці в ступені національної свідомости. В таких умовах компроміси на шляху до здійснення національних ідеалів неминучі, звичайно, при умові, що ці ідеали тривало зберігаються як маяки, що унапрямлюють життя і боротьбу народу.

Зрештою, треба пам'ятати, що навіть ультрасамостійницька декляративність не вирішує остаточно справи державної незалежности так довго, як довго за цією програмою не підуть тисячі шахтарів Донбасу чи робітники інших промислових заводів, і мільйони селян, як довго пересічний громадянин України, який сьогодні вистоює в чергах за м'ясом, маслом чи милом, або роками жде на квартиру, не зрозуміє, що всі ті недостатки і болячки можна усунути тільки тоді, коли продуктами його праці розпоряджатиме не імперія, але вибраний ним уряд у його власній державі. А це довга і кропітка праця, бо переконувати треба не тільки населення Галичини чи Волині, але й інших областей України, де ступінь національної свідомости різний. Зрештою і сам Рух, Українська Гельсінкська Спілка та всі інші формації теперішнього відродження — це також не вся ще Україна.

Чи враховування тих об'єктивних обставин в Україні в програмуванні визвольного руху народу може привести до розгублення ідеї державної незалежности України, до погодження на якусь „півсамостійність"? Так думати — було б крайньою наївністю, бож невже серед понад півтора сотні народів світу, які сьогодні мають державну самостійність, українці мали б бути винятком? Таким чином питання не в тому чи вести боротьбу за самостійну державу чи ні, питання радше в тому в яких умовах можна її здобути. Так, треба думати, розумів ці справи Вячеслав Чорновіл, коли він так говорив у своїй промові на з'їзді НРУП.

„...Ми вирішили відверто сказати українському народові й іншим народам, для яких Україна стала батьківщиною, що одним порятунком для всіх нас ми вважаємо повну державну незалежність України, здобуту мирними, демократичними, конституційними шляхами... Але водночас ми й реалісти, не хочемо забігати наперед суспільного розвитку й розкидатися несьогоднішніми закликами. Му усвідомлюємо, що сьогоднішня Україна — це велика фізична і духовна руїна, і треба докласти немало праці, щоб піднести з дорожнього пороху розтоптану національно-державницьку свідомість свого народу". („Літературна Україна" 30-го листопада 1989 р.).

А у схваленій на з'їзді НРУП його програмі читаємо між іншим, що „головною метою діяльности Рух визначає: ...створення суверенної української держави" („Сучасність", грудень 1989, ст. 169).

Таким чином, в питанні мети не існує в Україні непорозуміння чи недомовлення між окремими формаціями і діячами, які творять сучасне національне відродження. Не треба також спорити про методи боротьби в Україні, і напевно не треба підказувати їх з діяспори, хоч це з віддалі зовсім легко, а вже в ніякому разі не слід намагатися накидати власні політичні структури нашим братам на батьківщині. Їм видніше, і більший тягар праці на їхніх плечах, ну і більша відповідальність.

Підсумовуючи, треба сказати: Після довгих десятиліть сталінської і брежнєвської ночі, тепер, на початку 1990 років розкриваються перед українським та іншими народами імперії нові перспективи. Передсмак тих можливостей дав нам минулий 1989 рік. Ніхто не може передбачити, якими шляхами піде дальший розвиток подій у совєтському бльоці, зокрема в самому СССР. Ніяк не можна виключити дальших глибоких потрясень історичних вимірів. Чи ми до того готові — важко сказати. Зате, певне є інше: Після страшних знищень, які зазнала Україна за минулі 70 роки, українському народові дуже потрібний пригожий клімат для лікування ран, для відродження його духової і матеріяльної культури, для росту національної свідомости, для мобілізації ширших кіл суспільства довкола ідеї державної незалежности як їх власної мети, словом, для будування нації. Чимало в тому нас повчає 1917 рік, хоч від того часу Україна зробила серйозний крок вперед.

ПРЕЗИДЕНТ СКВУ З УКРАЇНСЬКОЮ ГРОМАДОЮ В БРАЗИЛІЇ

Президент СКВУ д-р Юрій Шимко (другий справа) на авдієнції у губернатора Парани Алваро Діяса (посередині).

Почавши 2-го грудня свої офіційні відвідини до української громади в Бразилії, д-р Юрій Шимко гідно репрезентував Світовий Конгрес Вільних Українців. Присутність д-ра Юрія Шимка в Бразилії захопила не лише нашу громаду, але й чужинців нашої країни. В протокольних зустрічах як з губернатором Парани Алваром Діясом, в куритибському театрі (2,000 присутніх) чи на відкритті монументу в честь Т. Шевченка і площі Україна в Прудентополісі, Президент СКВУ здобув і захопив усіх присутніх. Своїм ентузіязмом і силою слова він заохотив провідників на терені дотримуватися ідентичности і української культури в громаді Бразилії. Однак президент СКВУ бажав також пізнати українську громаду по селах, побачити як вона живе, який її економічний стан, яка в них культура і рідна мова. На цю зустріч Українсько-Бразилійська Центральна Репрезентація склала програму, яка мала обсяг на 10 громад. При участі голови Мар'яна Чайковського, Нестора Кутинського, заступника голови фундації Методія Грошка, Ярослава Кулинича з ЗСА, Орисі Якимчук від організації Зв'язок з Торонто та двох агрономів від паранського уряду, д-р Ю. Шимко два дні зустрічався з українськими селянами. З однієї сторони побачив і був захоплений тим що ще дуже сильно збереглася рідна мова між селянами. В більшості, громада в Бразилії ще говорить українською мовою. Звіт української політичної канцелярії з 1986 року вказує, що 79 відсотків наших людей в Бразилії володіє українською мовою. Побачив він, що в далеких закутинах і убогих родинах батьки і діти не забули мови своїх предків і що родичі дбають про її збереження, говорячи вдома по-українськи до своїх дітей.

Побачив президент СКВУ, як тяжко працює селянин на своє прожиття. Як діти, замість вчитися, працюють від сходу до заходу сонця на полі, щоб допомогти своїм родичам. Ростуть і проживають без ніякої перспективи на краще майбутнє на економічній і культурній ділянці. Побачив, що розв'язка цього стану цих хліборобів не є допомога як подарунок, але координована допомога у формі доцільних хліборобських проєктів. Проєкти, які повинні бути виконувані кваліфікованими людьми і які є в курсі справи.

Д-р Ю. Шимко заохочував усіх, головно провідників нашої громади, які повинні внести свою пайку у розв'язку цього стану. Запросив промисловців і світських та церковних діячів, щоб взяли під увагу цілість розвинення і поліпшення стану української громади в Бразилії.

Нестор Кутинський

НА ЗВАЖАЮЧИ НА ГОСТРЕ попередження Москви, **щоби Іран не вмішувався в азербайджанський конфлікт, офіційне пресове** агентство Ірану посилило свої звідомлення про ці події, включно з депешою про те, що совєтські азербайджанці будують новий міст через ріку Аракс, яка є частиною совєтсько-іранського кордону. Віддзеркаленням зростаючого занепокоєння СССР на реакцію Ірану є те, що в середу, 24-го січня, перший заступник міністра закордонних справ СССР Алєксандер Безсмєртних зустрівся в Москві з іранським амбасадором Нассером Гейрані Нубарі для того, щоби обговорити існуючу ситуацію на совєтсько-іранському кордоні та відношення обидвох країн до неї. Про цю зустріч повідомило совєтське пресове агентство ТАСС, а сама зустріч наступила тільки день після того, як московське радіо остерегло Іран плро будь-які дії „поза плечима Москви" в Азербайджані.

КОЛЮМБІЙСЬКИЙ ЛІТАК, який в четвер увечорі, 25-го січня, йшов на приземлення на міжнародне летовище ім. Дж. Кеннеді в Ню Йорку, в наслідок густої мряки, впав поблизу Ойстер Бей Гарбор. Як повідомив речник Порт Аторіті Марк Марчіз із 149 пасажирів загинуло біля 60, а 40 було поранених. Літак авіакомпанії Авіанка вилетів із Боготи, Колюмбія. На місце катастрофи негайно прибули автомобілі швидкої допомоги та гелікоптери, поранені були перевезені до найближчих шпиталів. Жодні будинки не були зруйновані та ніхто на землі не зазнав шкоди. Свідки описують цю аварію, як сильний землетрус.

ФЕДЕРАЛЬНИЙ СУДДЯ у Вашинґтоні Обрі Робінсон засудив генерала летунства у відставці Ричарда Сікорда на два роки ув'язнення умовно. Генерал Р. Сікорд був звинувачений у незаконному фінансуванні інсталяції сигналізаційної системи в будинку підполковника Олівера Норта за 13,800 дол. та за неправдиве свідчення. Йому погрожувало ув'язнення на п'ять років та гривна в сумі 250,000 дол. Пояснюючи м'ягкість винесеного вироку, суддя О'Робінсон заявив, що звинувачений без того дуже сильно потерпів у процесі слідства та обговорення його діяльності на найвищих рівнях. Слідство виявило, що Р. Сікорд заробив 1.5 міл. дол. на продажі зброї у афері Іран-контра, але сам звинувачений підтвердив „лише" 250,000 дол. прибутку з цієї афери.

У СЕРЕДУ, 24-ГО СІЧНЯ, понад сто польських законодавців окупували будинок головної квартири польської Комуністичної партії та вимагали, щоби ці будинки були перебрані державою. Пропозицію про реквірування нерухомого майна Комуністичної партії в Польщі підтримало більше, як 100 членів польського парляменту. Суперечки на тему майна КП починає набирати поважного та сильно загостреного характеру, тому уряд вирішив назначити спеціяльну комісію для легального прослідження цієї справи.

Окружний Комітет Відділів УНСоюзу НЮАРК, Н. Дж.

повідомляє, що

РІЧНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

— відбудуться —

в неділю, 18-го лютого 1990 р., о год. 1-ій по пол. в залі школи св. Івана Хрестителя
Sanford Avenue & Ivy Str., Newark, N.J.

У загальних зборах зобов'язані взяти участь, з рішаючим правом голосу: Члени Управи Окружного Комітету, Конвенційні Делегати, та по два делегати наступних Відділів

14, 27, 37, 65, 76, 133, 142, 172, 214, 219, 234, 306, 322, 340, 371, 413, 459, 490

Гостей, Членів Українського Народного Союзу радо вітаємо

ПРОГРАМА НАРАД

1. Відкриття і схвалення порядку нарад
2. Ствердження правосильности зборів
3. Вибір Президії
4. Відчитання і прийняття протоколу з попередніх Загальних Зборів
5. Звіти уступаючої Управи і Контрольної Комісії
6. Дискусія над звітами і їх прийняття
7. Вибір нової Управи
8. Слово головного касира УНСоюзу УЛЯНИ М. ДЯЧУК
9. Плян праці на біжучий рік
10. Внески і запити
11. Закриття Загальних Зборів

У нарадах візьмуть участь

Уляна М. Дячук, головний касир УНС
д-р Нестор Олесницький, гол. контролер УНС
Андрій Кейбіда, головний радний УНС

За УПРАВУ ОКРУГИ

Ярослав Леськів, голова
Роман Пиндус, секретар **Володимир Боярський, касир**

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ
у щоденнику „Свобода" та у "Ukrainian Weekly"

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „СВОБОДА"

1 Інч через одну шпальту — за академії, посмертні згадки, розшуки, подяки	**$ 6.00**
1 Інч через одну шпальту — за приватні концерти, бизнесові оголошення (забави, фестини, пікніки, бенкети, банки, продаж домів і т. д.)	**$10.00**
Оголошення на 8 шпальт, без огляду на їх зміст по за кожний інч (1 інч x 8 шпальт)	**$10.00**

Якщо до оголошення включається знимку — коштуватиме додатково

Фоторепродукція на одну шпальту	**$ 8.00**
Фоторепродукція на дві шпальти	**$10.00**
Фоторепродукція на три шпальти	**$12.00**

Оголошення на чергове число мусить вплинути до Адміністрації 2 дні перед появою числа

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ В АНГЛОМОВНОМУ ТИЖНЕВИКУ UKRAINIAN WEEKLY (НЕДІЛЬНЕ ВИДАННЯ)

1 Інч через одну шпальту — за академії, посмертні згадки, розшуки, подяки	**$10.00**
1 Інч через одну шпальту — за приватні концерти, бизнесові оголошення (забави, фестини, пікніки, бенкети, банки, продаж домів і т. д.)	**$20.00**

Оголошення на чергове, недільне видання, мусить вплинути до Адміністрації **до ПОНЕДІЛКА**

Телефонічно оголошень НЕ ПРИЙМАЄТЬСЯ, тільки КЛЕПСИДРИ

Посідки заплачених рахунків за оголошення висилаємо тільки на спеціяльне прохання

Виступ д-ра М. Воскобійника

Стратегія і тактика української діяспори, а зокрема Державного Центру Української Народної Республіки, стосовно до останніх подій на Україні — такою була тема доповіді Голови Української Національної Ради ДЦ УНР Михайла Воскобійника, яку він виголосив перед українським громадянством у Рочестері, Н.Й., 10-го грудня минулого року.

Як голова Української революційної демократичної партії, яка внаслідок десятої консолідаційної сесії ДЦ УНР 16—19 червня 1989 року ввійшла до згаданого Центру, М. Войкобійник відстоював демократичні засоби боротьби українського народу за свою свободу, не лякаючись різноманітности нинішніх політичних сил на Україні, включно з комуністами. Не забуваючи про кінцеву мету боротьби нашого народу — повну політичну й економічну незалежність України — нині, на думку доповідача, важливо вибороти реальний політичний і економічний суверенітет України, як перший крок до згаданої вище мети нашого поневоленого народу.

Нові обставини вимагають нової тактики боротьби, підкреслив доповідач. І тактикою української діяспори на сьогодні, не зважаючи на політичні орієнтації кожного з нас, має бути повна й беззастережна підтримка Народного Руху України, бо ставка на мирну революцію в нинішніх обставинах на нашій батьківщині — це єдиний можливий шлях боротьби українського народу, беручи під увагу колосальну збройну й адміністративну потугу червоної Москви.

М. Воскобійник наголосив у своїй доповіді, що для досягнення незалежности України треба мати на увазі реальність нинішніх обставин в СССР і на Україні, як і реальність засобів боротьби, а не наші мрійницькі сподівання, яких, на жаль, сьогодні досягти неможливо.

Серйозна політична діяльність, згідно з твердженням доповідача, є лише тоді корисною, якщо вона веде до реалізації поставлених завдань, а політичні діячі, які плянують досягнення тих чи інших завдань, є тільки тоді реалістами, якщо вони враховують реальні можливості для досягнення поставлених ними завдань.

На жаль, сказав М. Воскобійник, не вся українська діяспора розуміє ті події, які нині відбуваються в світі й зокрема на Україні, перебуваючи й надалі в романтично-героїчному летаргійному сні — бажань ура-революційних здвигів. Цим пояснюється й те, що ці ура-революціонери досить неетично, щоб не сказати вороже, ставляться до відомих українських патріотів, які останнім часом вириваються закордон, як, наприклад, Микола Руденко, Володимир Яворівський та інші. Та й в самому ДЦ УНР є такі керівні постаті, які також недооцінюють значення Народного Руху України, недооцінюють тих процесів, які тепер там відбуваються, в яких все таки сили українства здобувають ґрунтовні позиції. Взяти хоча б створення на Україні Виборчого бльоку з його програмовим маніфестом та ухвалу закону про надання українській мові державного статусу — це незаперечні досягнення українства.

На щастя, в УНРаді є такі формації, які позитивно сприймають нинішні події на Україні і це може бути запорукою того, що ДЦ УНР стане на правильний шлях — на шлях солідарности з тими подіями, а разом з тими силами, які беруть участь в тих подіях.

Говорячи про напружений стан в СССР, а зокрема на його неросійські окраїни, М. Воскобійник підкреслив, що майже всі верховні національні Ради тих окраїн обстоюють свої права бути справжніми законодавчими органами своїх республік, які домагаються знесення домінуючої ролі комуністичної партії СССР й запровадження багатопартійности, як єдиний вихід з тяжкої політичної й економічної кризи, яка склалася в тих республіках.

М. Воскобійник висловив задоволення, що на Україні знайшлися відповідні національні кадри, які без особливого революційного бунтарства діють методично й розважно, відстоюючи інтереси свого народу, як на політичному, так і економічному полях.

На закінчення М. Воскобійник повторив, що порожні декларації патріотичних фраз на наших численних „академіях" нічого не дають — нам треба стати на шлях ефективної й активної підтримки масових рухів на Україні. І в цьому єдиному потоці підтримки нашого народу в умовах жорстокої поліційної дійсности на рідних землях, відчутну ролю має відогравати Державний Центр Української Народної Республіки. Лицем до України, тобто до тих подій, які там сьогодні відбуваються так, як ніколи! В цьому й полягає суть нової тактики й стратегії всієї української діяспори, а в першу чергу ДЦ УНР.

Петро Косенко

У ПЕКІНІ ГАЗЕТА „Народний щоденник", орган центрального комітету Комуністичної партії надрукувала обширну передовицю, в якій вияснюється новий підхід у виборі та підвищенні стажу партійних чиновників. В ній найбільше підкреслюється потребу вишколення нових та існуючих партійних кадрів у більш революційному дусі, тобто в дусі сліпого, формального додержання доктрин навіть тоді, коли вони суперечать практиці. Цей підхід є тим новий, що його інтерпретація є іншою до „сі гуа" у вільному перекладі „чотири зміни", які були дуже широко стосовані у вихованні партійних кадрів на початку 1980-их років, а 1982 року були включені до партійної конституції.

„Складайте..."

(Закінчення зі стор. 1)

призначене для українських дітей в Україні, робити це через висилкове агентство UPS і просити при тому знижку ціни посилки з уваги на її добродійний характер.

Літак вилетить в суботу, 10-го лютого з летовища в Нюарку через Торонто до Києва та Львова і ним полетять представники ФДДЧ із ЗСА, як також представники ФДР із Канади, щоб доглянути правильне доручення цілої цієї посилки для українських дітей.

Про акцію українців в ЗСА та Канаді інформувала вже преса України, а саме проф. Р. Воронка показує нам число „Культури і „Життя" з 14-го січня, де знаходиться стаття п.н. „Дітям України" пера Л. Іваненка, члена головної ради Товариства Української Мови ім. Тараса Шевченка в Києві. У ній він пише про створення організації ФДДЧ в ЗСА, яка „поставила собі за обов'язок опікуватися дітьми України, які постраждали від екологічних катаклізмів". Ця стаття доказує, що акція ФДДЧ знаходить позитивний відгук в Україні.

Український...

(Закінчення зі стор. 2)

лекцію народної ноші з різних околиць України, зокрема з Борщева, Заліщик, Коломиї, Яворова, але й Закарпаття і Полтавщини. Є жіноча ноша весільна, святкова і на будні дні.

Музей втішається відвідинами численних осіб, при чому — це здебільша чужинці. — українці приходять сюди в меншості. З розростом Музею, із збільшуванням експонатів — треба було більшого персоналу. Покищо поруч із д-ром Василем Ленциком тут працює, як його куратор, педагог Люба Волинець, яка займається теж влаштовуванням виставок. Діставши гарне просторе приміщення у власному кількаповерховому будинку — Стемфордський Музей примістив у себе Лемківський Музей, збагатившися його багатою етнографічною колекцією і, в минулому році, Карпатоукраїнський Музей, що його зорганізувала донька славетного письменника Ґренджі-Донського Зірка Донська.

Кожний великий музей має свою специфічну атмосферу. Коли входити до прегарного репрезентаційного будинку Стемфордського Музею — відчувається атмосферу культури.

Ліна Костенко в Мишиґенському університеті

Оце завітало до нас сумління і душа народу! — так окреслено Ліну Костенко, найкращу поетесу, яку наш народ видав у другій половині цього століття.

Коли молодість диктувала їй ніжний, голубий ліризм, і вона обрамовувала його в слова, повні лагідної музики, то все ж таки й тоді сплітались вони із словами глибоких рефлексій, які виявляли її вдумливість та торкались не тільки особливих проблем, але також проблем свого народу та цілого людства.

І коли 8-го грудня 1989 року наша громада стрінулася з Ліною Костенко на терені Мишиґанського університету в Ен Арбор, понад 300 своїх та чужих слухачів відразу вітали її як знайому людину великого серця і великого розуму.

Потвердженням цієї характеристики Ліни були слова голови Славістичного відділу цього університету проф. Е. Штольца, який вказав, що „Ліна Костенко — перша жінка на позиції поета-резидента, вступаючи в сліди Й. Бродського, Чеслава Мілоша та М. Кундери". Проф. Роман Шпорлюк, голова Центру російських та східньоевропейських наук, у привітальному слові вказав, що це вперше буде проведений курс про творчість Ліни Костенко, що вказує на високу критичну оцінку не тільки краси її поезії, але також на глибину її інтелектуального насичення.

Прецизну та глибоку аналізу її творчости подала проф. Ася Гумецька. Її патріотичне горіння, її надії та аспірації на відродження національної духовости в новій політичній ситуації, її готовість стати до боротьби та іти „на барикади" — це атрибути відважного трибуна народу. Полум'яні рядки її поезії — це виклик стати прямо і бути гордим.

Її життєвий шлях позначений тяжкими переживаннями. Творчість її не під смак тиранському режимові привела до моральних переслідувань у формі тенденційної критики з боку людей, які стояли на службі режимові. Не стаючи на дорогу каяття, вона вибрала дорогу мовчання, яке тривало 16 літ. Як легко можна собі уявити, скільки непроминаючих вартісних творів в такому проміжку часу могли б одержати її читачі, якби вона могла вільно розпростерти свої творчі крила.

І як вона заявила, поезія для нашого народу є дуже важливим проявом духовного життя. Але не було в ній свого часу любовної куртуазної поезії, бо наш народ мусів боронити свою землю з шаблею в руці. Під сучасну пору доля народу є страшна. В такому становищі поет, як втілення душі народу, як його біограф, як людина глибокого серця та відчуття, хоч хотів би писати про щось гарне та приємне, то життя породжує думки, насичені журбою, страхом перед майбутністю, часом розпукою. І в такому душевному напруженні одинокий вихід — це благальна молитва до Бога. І так з'являється переклад 22 псальма, де, прямо закликаючи Бога, вона просить спасіння. Вона свідома, що „кожне покоління відкорковує своє шампанське і кожне покоління вип'є свою чашу".

І коли діти в своїй несвідомості мріють про пригоди чи забави, матері, думаючи про їхню майбутність, знаходяться на межі божевілля. Ми є сьогодні „власниками зруйнованих святинь".

Поетеса читала ряд поем із нової збірки „Вибрані твори", яка щойно появилась. Її глибока любов до батьківщини прекрасно виявляється в уривкові з неопублікованої поеми „Берестечко", де тільки із самих назв різних місцевостей поетеса створила надзвичайно духовну „Молитву України".

Декілька давніших поем читала Віра Андрушків, а в англійському перекладі читала їх Катерина Ровенчук.

На питання про теперішній стан на видавничому ринку в Україні Ліна подала, що колись її книжку поезій друкувалось від 6 до 8 тисяч, а тепер її поезії виходять тиражем 60 тисяч. Її книжка для молоді має появитись тиражем 400 тисяч. І коли в давньому її переслідували, то тепер за ті самі твори дали їй Шевченківську премію.

Її відповіді на англійську мову перекладав проф. Роман Шпорлюк.

Володимир Баран

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

СУБОТА, 10-го ЛЮТОГО 1990 р.

Ню Йорк, Н. Й. Річні збори 194 Відд. Т-ва Свобода, о год. 6-ій веч. в приміщенні Т-ва „Самопоміч" при 98 Друга Авеню в Ню Йорку. На порядку нарад: звіти та вибір урядовців на 1990 р. Після Річних зборів відбудуться Місячні для вибору делеґатів і їх заступників на 32-гу Конвенцію УНСоюзу. Проситься членство прибути. — Ю. Костів, гол., О. Юзенів, секр.

НЕДІЛЯ, 11-го ЛЮТОГО 1990 р.

Клівленд-Парма, Огайо. Звичайні річні збори 240-го Відд., о год. 12-ій дня в залі школи св. Йосафата. На порядку нарад: звіти Управи, К. Комісії та вибір Управи та делеґатів на Конвенцію УНСоюзу в 1990 р. Якщо на означену годину не прибуде відповідна кількість членів, збори відбудуться з півгодинним опізненням. Проситься всіх членів прибути обов'язково. Після зборів перекуска. — Управа Відділу.

Нюарк, Н. Дж. Річні загальні збори 27-го Відд., о год. 1-ій по пол. в домівці Чорноморської Січі. На порядку: звіти, вибір нової Управи, делеґата й заступника на 32-гу Конвенцію УНС. — За Управу: Р. Лапичак, секр.

Чикаґо, Ілл. Річні загальні збори 106-го Відд., Б-ва св. о. Миколая, о год. 1-ій по пол., в залі під катедрою св. о. Миколая, з таким порядком нарад: відкриття і затвердження протоколу з попередніх зборів, звіти урядовців, К. Комісії та вибір урядовців на 1990 р. Якщо, на визначений час не прибуде вимагана статутом кількість членів, збори відбудуться півгодини пізніше і будуть правосильні. По зборах відбудуться Звичайні збори для вибору делеґатів на 32-гу Конвенцію УНС. Про численну участь членів просить Управа Відділу.

НЕДІЛЯ, 18-го ЛЮТОГО 1990 р.

Сан Франсіско, Кал. Річні загальні збори 486-го Відд., о год. 12-ій дня в залі УКЦеркви в Сан Франсіско, Кал. На порядку: звіти за минулий рік і вибір нової Управи. Якщо на збори не прибуде вимагана статутом кількість членів, збори відбудуться годину пізніше при будь-якій кількості. По зборах вибір делеґата на 32-гу Конвенцію УНС. — В. Оренчук, предс., М. Кочан, гол.К. Комісії, М. Кісь, секр.

ВІДІЙШЛИ ● ВІД НАС ●

ІВАН КОВАЛЕНКО, член УНС Відд. 291-го ім. Т. Шевченка в Клівленді, Огайо, помер 24-го вересня 1989 року на 75-му році життя. Нар. 1914 року в Києві, Україна. Членом УНС став 1953 року. Залишив у смутку дружину Надію, сина Василя, дочку Мері Алдрет і дві внучки. Похорон відбувся на цвинтарі Ріверсайд в Клівленді, Огайо.

Вічна Йому Пам'ять!

Віра Напора, секр.

МИКОЛА І. МАРКС, член УНС Відд. 178-го ім. св. Марії в Манчестері, Н.Г., помер 15-го червня 1989 року на 93-му році життя. Нар. 6-го червня 1896 року в Австрії. Членом УНС став 1945 року. Залишив у смутку племінницю. Похорон відбувся на Пайн Ґров Семетері в Манчестер, Н.Г.

Вічна Йому Пам'ять!

Мері Беднарчик, секр.

РОЗАЛІЯ КУКУРБА, член УНС Відд. 379-го ім. св. Юрія в Чикаго, Ілл., померла 1-го жовтня 1989 року на 72-му році життя. Нар. 17-го лютого 1917 року в Уневі, Україна. Членом УНС стала 1970 року. Залишила у смутку синів: Петра, невістку Стефанію з дітьми Кероли і Михайлом та Богдана і несвістку Гейл з дітьми Наталкою і Кейвін. Похорон відбувся 5-го жовтня 1989 року на цвинтарі св. Миколая в Парк Ридж, Ілл.

Вічна Їй Пам'ять!

Василь Семків, секр.

СОФІЯ ҐОТЬ, член УНС Відд. 19-го ім. Дмитра Галичина в Ню Йорку, Н.Й., померла 24-го жовтня 1989 року на 80-му році життя. Нар. 1910 року в Галичині. Залишила у смутку сина Івана, невістку Мерлін, внучків Христофора і Сяню та ближчу і дальшу родину в ЗСА і Україні. Похорон відбувся 27-го жовтня 1989 року на цвинтарі в Елка Парк, Н.Й.

Вічна Їй Пам'ять!

Р. Голіят, секр.

ПОПРАВКА

У статті „Захиталися банкові інституції Америки" Андрія Бука слід внести такі поправки: „Свобода", ч. 13 з 20-го січня, сторінка четверта, перша колонка, 15-ий рядок здолини, треба читати: „найбільше в четвертому кварталі"; друга сторінка, 12-ий рядок здолини, треба читати: „щоб врятувати захитаний фінансовий стан". — Ред.

● РІЗНЕ ●

●FUNERAL DIRECTORS●